

8. Representació de la flexió verbal

8.1. Els verbs tenen entrada per la forma de l'infinitiu. Només fa excepció a aquesta norma el verb auxiliar dels temps perifràstics *va*. Atès que aquest auxiliar no té infinitiu, s'ha introduït per la forma de la tercera persona del present d'indicatiu:

va¹

1 [*vaig, vas o vares, va, vam o vàrem, vau o vàreu, van o varen*] Auxiliar del passat perifràstic i del passat anterior perifràstic d'indicatiu. *Vaig caure. Vaig haver caigut.*

2 [*vagi, vagis, vagi, vàgim, vàgiu, vagin*] Auxiliar del passat perifràstic i del passat anterior perifràstic de subjuntiu. *Vagi caure. Vagi haver caigut.*

Model I	
INFINITIU	cantar
GERUNDI	cantant
PARTICIPI	<i>sing.</i> cantat, cantada; <i>pl.</i> cantats, cantades
INDICATIU	<i>present:</i> 1 canto/cante, cant, canti; 2 cantes; 3 canta; 4 cantem/cantam; 5 canteu/cantau; 6 canten <i>imperfet:</i> 1 cantava, 2 cantaves, 3 cantava, 4 cantàvem, 5 cantàveu, 6 cantaven <i>passat simple:</i> 1 cantí, 2 cantares, 3 cantà, 4 cantàrem, 5 cantàreu, 6 cantaren <i>futur:</i> 1 cantaré, 2 cantaràs, 3 cantarà, 4 cantarem, 5 cantareu, 6 cantaran <i>condicional:</i> 1 cantaria, 2 cantaries, 3 cantaria, 4 cantariem, 5 cantaríeu, 6 cantarien
SUBJUNTIU	<i>present:</i> 1 canti/cante; 2 cantis/cantes; 3 canti/cante; 4 cantem; 5 canteu; 6 cantin/canten <i>imperfet:</i> 1 cantés/cantara, cantàs; 2 cantéssis/cantesses, cantares, cantassis; 3 cantés/cantara, cantàs; 4 cantéssim/cantéssim, cantàrem, cantàssim; 5 cantéssiu/cantésseu, cantàreu, cantàssiu; 6 cantéssin/cantessen, cantaren, cantassin
IMPERATIU	2 canta; 3 canti/cante; 4 cantem; 5 canteu/cantau; 6 cantin/canten

Model II	
INFINITIU	perdre
GERUNDI	perdent
PARTICIPI	<i>sing.</i> perdut, perduda; <i>pl.</i> perduts, perdudes
INDICATIU	<i>present:</i> 1 perdo/perd, perdi; 2 perds; 3 perd; 4 perdem; 5 perdeu; 6 perden <i>imperfet:</i> 1 perdia, 2 perdies, 3 perdia, 4 perdiem, 5 perdíeu, 6 perdien <i>passat simple:</i> 1 perdí, 2 perderes, 3 perdé, 4 perdérem, 5 perdéreu, 6 perderen <i>futur:</i> 1 perdré, 2 perdràs, 3 perdrà, 4 perdrem, 5 perdreu, 6 perdran <i>condicional:</i> 1 perdria, 2 perdries, 3 perdria, 4 perdríem, 5 perdríeu, 6 perdrien
SUBJUNTIU	<i>present:</i> perdi/perda; 2 perdis/perdes; 3 perdi/perda; 4 perdem; 5 perdeu; 6 perdin/perden <i>imperfet:</i> 1 perdés/perdera; 2 perdéssis/perdesses, perderes; 3 perdés/perdera; 4 perdéssim/perdéssem, perdérem; 5 perdéssiu/perdésseu, perdéreu; 6 perdéssin/perdessen, perderen
IMPERATIU	2 perd; 3 perdi/perda; 4 perdem; 5 perdeu; 6 perdin/perden

Model III	
INFINITIU	témer
GERUNDI	tement
PARTICIPI	<i>sing.</i> temut, temuda; <i>pl.</i> temuts, temudes
INDICATIU	<i>present:</i> 1 temo/tem, temi; 2 tems; 3 tem; 4 temem; 5 temeü; 6 temen <i>imperfet:</i> 1 temia, 2 temies, 3 temia, 4 temíem, 5 temíeu, 6 temien <i>passat simple:</i> 1 temí, 2 temeres, 3 temé, 4 temérem, 5 teméreu, 6 temeren <i>futur:</i> 1 temeré, 2 temeràs, 3 temerà, 4 temerem, 5 temereu, 6 temeran <i>condicional:</i> 1 temeria, 2 temeries, 3 temeria, 4 temeríem, 5 temeríeu, 6 temerien
SUBJUNTIU	<i>present:</i> 1 temi/tema; 2 temis/temes; 3 temi/tema; 4 temem; 5 temeü; 6 temin/temen <i>imperfet:</i> 1 temés/temera; 2 temessis/temesses, temeres; 3 temés/temera; 4 teméssim/teméssem, temérem; 5 teméssiu/temésseu, teméreu; 6 temessin/temessen, temeren
IMPERATIU	2 tem; 3 temi/tema; 4 temem; 5 temeü; 6 temin/temen

Model IV	
INFINITIU	patir
GERUNDI	patint
PARTICIPI	<i>sing.</i> patit, patida; <i>pl.</i> patits, patides
INDICATIU	<i>present:</i> pateixo/patixo, patisc, patesc, pateixi; 2 pateixes/patixes; 3 pateix/patix; 4 patim; 5 patiu; 6 pateixen/patixen <i>imperfet:</i> 1 patia, 2 paties, 3 patia, 4 patíem, 5 patíeu, 6 patien <i>passat simple:</i> 1 patí, 2 patires, 3 patí, 4 patírem, 5 patíreu, 6 patiren <i>futur:</i> 1 patiré, 2 patiràs, 3 patirà, 4 patirem, 5 patireu, 6 patiran <i>condicional:</i> 1 patiria, 2 patiries, 3 patiria, 4 patiríem, 5 patiríeu, 6 patirien
SUBJUNTIU	<i>present:</i> 1 pateixi/patisca, patesqui; 2 pateixis/patisques, patesquis; 3 pateixi/patisca, patesqui; 4 patim/patiguem; 5 patiu/patigueu; 6 pateixin/patisquen, patesquin <i>imperfet:</i> 1 patís/patira; 2 patísis/patisses, patires; 3 patís/patira; 4 patíssim/patíssem, patírem; 5 patíssiu/patísseu, patíreu; 6 patíssin/patíssen, patiren
IMPERATIU	2 pateix/patix; 3 pateixi/patisca, patesqui; 4 patim/patiguem; 5 patiu; 6 pateixin/patisquen, patesquen, patesquin

Model V	
INFINITIU	dormir
GERUNDI	dormint
PARTICIPI	<i>sing.</i> dormit, dormida; <i>pl.</i> dormits, dormides
INDICATIU	<i>present:</i> 1 dormo/dorm, dormi; 2 dorms; 3 dorm; 4 dormim; 5 dormiu; 6 dormen <i>imperfet:</i> 1 dormia, 2 dormies, 3 dormia, 4 dormíem, 5 dormíeu, 6 dormien <i>passat simple:</i> 1 dormí, 2 dormires, 3 dormí, 4 dormírem, 5 dormíreu, 6 dormiren <i>futur:</i> 1 dormiré, 2 dormiràs, 3 dormirà, 4 dormirem, 5 dormireu, 6 dormiran <i>condicional:</i> 1 dormiria, 2 dormiries, 3 dormiria, 4 dormiríem, 5 dormiríeu, 6 dormirien
SUBJUNTIU	<i>present:</i> 1 dormi/dorma; 2 dormis/dormes; 3 dormi/dorma; 4 dormim/dormiguem; 5 dormiu/dormigueu; 6 dormin/dormen <i>imperfet:</i> 1 dormís/dormira; 2 dormíssis/dormísses, dormires; 3 dormís/dormira; 4 dormíssim/dormíssem, dormírem; 5 dormíssi/dormísseu, dormíreu; 6 dormíssin/dormíssen, dormiren
IMPERATIU	2 dorm; 3 dormi/dorma; 4 dormim/dormiguem; 5 dormiu; 6 dormin/dormen

8.2. Els verbs acabats en *-ar* (com *cantar*) es conjuguen segons el model I. Cal, però, tenir en compte que els verbs que acaben en *-gar*, *-car*, *-guar*, *-quar*, *-jar* i *-çar* canvien *g*, *c*, *gu*, *qu*, *j* i *ç* respectivament en *gu*, *qu*, *gü*, *qü*, *g* i *c* davant d'una desinència començada en *e* o en *i*.

Les desinències *-i*, *-is* i *-in* s'escriuen *-ï*, *-ïs* i *-ïn*, respectivament, en els verbs en els quals la darrera síl·laba del radical és formada per una consonant seguida de *e*, *i*, *o* o *u*, llevat dels verbs que acaben en *-guar* i *-quar*. Així, el present de subjuntiu de *evacuar* és: *evacuï*, *evacuïs*, *evacuï*, *evacuem*, *evacueu*, *evacuïn*. Si davant les terminacions *-ï*, *-ïs*, *-ïn*, hi ha una *i* precedida de vocal, aquesta *i* desapareix. Així, *desmaiar* fa *desmaï*, etc.

8.3. Els verbs acabats en *-re* (com *perdre*) es conjuguen segons el model II; els acabats en *-er* feble (com *témer*), segons el model III. La *i* de les desinències *-ia*, *-ies* i *-ien* de l'imperfet d'indicatiu pren una dièresi quan la precedeix una vocal àtona. Així, l'imperfet de *cloure* és, amb el radical *clo-* del gerundi (*cloent*): *cloïa*, *cloïes*, *cloïa*, *cloïem*, *cloïeu*, *cloïen*.

8.4. Els verbs acabats en *-ir* (com *patir*) es conjuguen segons el model IV.

Quan el radical d'un verb d'aquest model acaba en vocal (com *trair*), d'acord amb les normes generals, s'escriu amb dièresi la *i* d'algunes desinències (*traïm*, *traïu*, *traïa*, *traïes*, *traïen*, *traïres*, *traïren*, *traïssis*, *traïssin*, *traït*, *traïda*, *traïts*, *traïdes*) i sense dièresi la de les formes de gerundi, infinitiu, futur i condicional.

Hi ha un petit nombre de verbs en *-ir* que no admeten l'increment *-eix-* (com *dormir*, que no fa **dormeixo*, **dormeixes*, etc., sinó *dormo*, *dorms*, etc.). Aquests verbs es

conjuguen d'acord amb el model V. El fet que un verb en *-ir* no prengui l'increment *-eix-* és indicat, en el diccionari, posant entre claudàtors la forma 3 del present d'indicatiu. Així: «**dormir** [ind. pr. 3 *dorm*]».

8.5. A més de les formes exposades en els models anteriors, per a completar la conjugació cal tenir present que els temps compostos es construeixen amb les formes dels temps simples del verb auxiliar *haver* seguides del participi del verb que es conjuga.

Així, els temps compostos del mode indicatiu són cinc: el perfet (*he cantat*), el plusquamperfet (*havia cantat*), el passat anterior (*haguí cantat*), el futur perfet (*hauré cantat*) i el condicional perfet (*hauria cantat*).

En el mode indicatiu, també cal esmentar dos temps més: el passat perifràstic i el passat anterior perifràstic. El primer presenta les formes corresponents del verb auxiliar *va* seguides de l'infinitiu del verb que es conjuga (*vaig cantar*). El passat anterior perifràstic d'indicatiu presenta aquestes mateixes formes auxiliars seguides de l'infinitiu del verb *haver* i del participi del verb que es conjuga (*vaig haver cantat*).

El mode subjuntiu té dos temps compostos: el perfet (*hagi cantat*) i el plusquamperfet (*hagués cantat*).

També té dos temps perifràstics: el passat i el passat anterior. El primer presenta les formes corresponents del verb auxiliar *va* seguides de l'infinitiu del verb que es conjuga (*vagi cantar*). El passat anterior perifràstic de subjuntiu presenta aquestes mateixes formes auxiliars seguides de l'infinitiu del verb *haver* i del participi del verb que es conjuga (*vagi haver cantat*).

Finalment, pel que fa a les formes no personals, cal esmentar l'infinitiu perfet i el gerundi perfet, que es formen, respectivament, amb l'infinitiu del verb auxiliar *haver* seguit del participi del verb que es conjuga (*haver cantat*) i amb el gerundi del verb auxiliar *haver* seguit del participi del verb que es conjuga (*havent cantat*).

8.6. Quan la conjugació d'un verb no s'ajusta a cap dels paradigmes anteriors, es consignen en l'article corresponent les diferents irregularitats (formes que discrepen de les recollides en el model corresponent, formes en desús, la defectivitat d'un verb, etc.). Si aquesta informació, que apareix en color vermell, afecta tot l'article, està situada immediatament sota l'entrada. Si no, apareix a l'inici de les accepcions o de les subaccepcions afectades.

En aquests casos, cal tenir en compte les consideracions següents:

a) Si entre les formes consignades figura el gerundi (per ex., en **cloure**, *cloent*), s'entén que prenen el radical les formes 4 i 5 del present d'indicatiu (*cloem*, *cloeu*), la 5 de l'imperatiu (*cloeu*) i totes les de l'imperfet d'indicatiu (*cloïa*, *cloïes*, etc.).

b) Si hi figura el futur (per ex., en **tenir**, *tindré*, etc.), el condicional el segueix en la seva irregularitat (*tindria*, etc.).

c) Si hi figura l'imperfet de subjuntiu (per ex., en **caure**, *caigués*, etc.), el passat simple el segueix en la seva irregularitat (*caiguí*, *caigueres*, etc.).

d) En les formes irregulars de l'imperatiu, cal tenir present que, sempre que no s'indica una forma diferent, les formes 2 i 5 són, respectivament, com les formes 3 i 5 del present d'indicatiu, i que les formes 3, 4 i 6 són iguals a les corresponents del present de subjuntiu.